

قرون عثمانی

گُرد کین راس، قرون عثمانی، ترجمه پروانه ستاری، تهران، انتشارات کهکشان، ۱۳۷۳، ۶۶۸

ص.

ایران و عثمانی چه در سابقه‌ای طولانی از رقابت و تعارض منطقه‌ای و چه در رویارویی با حریفی مقتدر به صورت تمدن غرب در قرون اخیر از تجارب تاریخی به هم پیوسته و مشترکی برخوردارند. ولی از این تجارب تاریخی آگاهی قابل توجهی در دست نیست. از این رو انتشار هر نوشته‌ای را در این زمینه باید مغتنم داشت، به ویژه آن که این نوشته کتاب جامع و دلنشین گُرد کین راس از سرآغاز شکل‌گیری امپراتوری عثمانی تا فروپاشی آن در سالهای جنگ جهانی اول باشد.

گُرد کین راس (۱۹۷۶-۱۹۰۲ م) تنها در سالهای آخر زندگی خود به تحقیق و تالیف در باب تاریخ ترکیه روی آورد. آثار پیشین او بیشتر به شرح سفرهای آفریقایی او در مقام مخابر مخصوص برخی از جراید معروف لندن اختصاص داشت. با این حال شهرت و اعتبارش را بیشتر به آثار بعدی خود در باب تاریخ و جغرافیای ترکیه مدیون است؛ الی الخصوص شرح حالی که در ۱۹۶۴ از مصطفی کمال (آتاتورک) منتشر کرد که هنوز هم یکی از معتبرترین آثار موجود در این موضوع محسوب می‌شود.

قرون عثمانی تاریخ شکل‌گیری اقتدار عثمان و اولادش را از نخستین روزهای استقرار در آسیای صغیر در ایام حکمروایی سلاجقه مورد توجه قرار داده، سپس گسترش حیطة قدرت آنها را تحت عناوینی چون «بیزانس جدید» و «اوج امپراتوری» توصیف می‌کند. تاکید اصلی گُرد کین راس بر وجه

اروپایی تحولات عثمانی، یعنی توسعه شمالی آن است، ولی به درستی ریشه های تنزل و افول آن را بیش از آن که در اقتدار غرب جستجو کند، در ناتوانی و انحطاط داخلی امپراتوری می بیند (صص ۳۶۷-۲۶۵). از آن مرحله به بعد است که عثمانی ها در مقابله با رقابت روسیه و دیگر قدرت های اروپایی به سرعت راه زوال پیموده و تلاش های مختلف آنها در «عصر اصلاحات» (صص ۵۵۰-۴۲۷) نیز به جایی نرسیده، با شروع جنگ جهانی اول قرون عثمانی نیز همانند قرون امپراتوری های دیگری چون روسیه تزاری و هامبورگ به پایان می رسد.

کتابخوان ۱۹۸

